

04. veljače – Svjetski dan prevencije karcinoma

Svjetski dan prevencije karcinoma obilježava se s ciljem jačanja svijesti o važnosti prevencije te pružanja podrške oboljelima. Karcinom je jedan od vodećih javnozdravstvenih problema suvremenog društva i vodeći uzrok smrti u svijetu. Prema Međunarodnoj agenciji za istraživanje karcinoma (IARC), 1 od 5 ljudi oboli od karcinoma tijekom svog života pri čemu dođe do smrtnog ishoda kod svakog 8. muškarca i svake 11. žene.

Kod oboljelih od karcinoma dolazi do nekontroliranog dijeljenja stanica prilikom čega mogu biti zahvaćena i okolna tkiva budući da se stanice karcinoma mogu proširiti i u druge dijelove tijela putem krvi i limfe. Određenim promjenama životnih navika, brojni karcinomi mogu se prevenirati ili se bar mogu na vrijeme dijagnosticirati te liječiti i poboljšati klinički ishod. Glavni rizični čimbenici (na koje možemo utjecati) za razvoj karcinoma su: konzumacija duhanskih proizvoda i alkohola, loše prehrabene navike, nedostatna tjelesna aktivnost, prekomjerna tjelesna masa i pretilost. Osim toga, i izloženost karcinogenim spojevima (*fizikalnim* kao što su npr. različite vrste zračenja, *kemijskim* kao što su npr. aflatoksin, azbest i sl. te *biološkim* kao što su npr. infekcije virusima, bakterijama i parazitima).

Novootkriveni slučajevi karcinoma u svijetu, 2020. god.			
Žene		Muškarci	
Karcinom dojke	2 261 419 (24,5 %)	Karcinom pluća	1 435 943 (14,3 %)
Kolorektalni karcinom	865 630 (9,4 %)	Karcinom prostate	1 414 259 (14,1 %)
Karcinom pluća	770 828 (8,4 %)	Kolorektalni karcinom	1 065 960 (10,6 %)
Karcinom grlića maternice	604 127 (6,5 %)	Karcinom želudca	719 523 (7,1 %)
Karcinom štitnjače	448 915 (4,9 %)	Karcinom jetre	632 320 (6,3 %)
Karcinom tijela maternice	417 637 (4,5 %)	Karcinom mokra. mjehura	440 864 (4,4 %)
Karcinom želudca	369 580 (4 %)	Karcinom jednjaka	418 350 (4,2 %)
Ostali karcinomi	3 489 618 (37,8 %)	Ostali karcinomi	3 938 086 (39,1 %)
Ukupno:	9 227 484	Ukupno:	10 065 305
Hrvatska			
Kolorektalni karcinom		3 706 (14,2 %)	
Karcinom pluća		3 235 (12,4 %)	
Karcinom dojke		2 894 (11,1 %)	
Karcinom prostate		2 478 (9,5 %)	
Karcinom mokraćnog mjehura		1 398 (5,4 %)	
Karcinom želudca		906 (3,5 %)	
Karcinom bubrega		891 (3,4 %)	
Ostali karcinomi		10 584 (40,6 %)	
Ukupno:		26 092	

Izvor: Union for International Cancer Control (dio IARC), <https://www.uicc.org/news/globocan-2020-new-global-cancerdata>

Jeste li znali?

- Gotovo svaki 6. smrtni ishod uzrokovan je karcinomom (2018. god. 9,6 milijuna smrtnih slučajeva, 2020. god. oko 9,9 milijuna)
- Oko 1/3 smrtnih ishoda može se spriječiti jer je rezultat loših životnih navika (pretilost, nedovoljan unos voća i povrća, nedovoljna tjelesna aktivnost, pušenje i konzumacija alkohola).
- Pušenje je glavni rizični čimbenik smrtnosti od karcinoma (20 %).
- Oko 30 – 50 % karcinoma može se spriječiti promjenom loših životnih/prehrambenih navika.

Literatura:

1. World Cancer Research Fund (2019) Women's health guide.
2. Union for International Cancer Control (2020) GLOBOCAN 2020: New Global Cancer Data. Dostupno na: <https://www.uicc.org/news/globocan-2020-new-global-cancer-data>
3. International Agency for Research on Cancer (2020) Estimated number of new cases in 2020, Croatia, both sexes, all ages. Dostupno na: https://gco.iarc.fr/today/online-analysis-pie?v=2020&mode=cancer&mode_population=continents&population=900&populations=191&key=total&sex=0&ancer=39&type=0&statistic=5&prevalence=0&population_group=0&ages_group%5B%5D=0&ages_group%5B%5D=17&nb_items=7&group_cancer=1&include_nmsc=1&include_nmsc_other=1&half_pie=0&donut=0#collapse-group-0-4
4. World Health Organization (2018) Cancer. Dostupno na: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cancer>